

ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

НАКАЗ

04. 05. 2012
З оголошення рішення колегії
Укрдержархіву від 19 квітня
2012 року «Про стан і перспекти-
ви міжнародного співробітництва
Державної архівної служби, СФД
та державних архівних установ»

Київ

№ 86

1. Оголосити до відома і виконання рішення колегії Укрдержархіву від 19 квітня 2012 року «Про стан і перспективи міжнародного співробітництва Державної архівної служби, СФД та державних архівних установ» (додається).

2. Контроль за виконанням цього рішення залишаю за собою.

Голова Державної служби

О. П. Гінзбург

заступник директора департаменту–начальник
відділу міжнародного співробітництва та зв'язків
з іншими установами департаменту організації архівної справи

Ю. А. Прилепішев

Рішення
колегії Державної архівної служби України

м. Київ

19 квітня 2012 р.

Про стан і перспективи міжнародного співробітництва
Державної архівної служби, СФД та державних архівних установ

Заслухавши і обговоривши інформацію заступника директора департаменту-начальника відділу міжнародного співробітництва департаменту організації архівної роботи Укрдержархіву Ю. А. Прилепішевої про стан та перспективи міжнародного співробітництва Укрдержархіву та установ його системи, колегія відмічає, що міжнародна діяльність здійснюється відповідно до вимог національного законодавства та нормативно-правових актів у сфері зовнішніх зносин.

З метою поліпшення та забезпечення координації цього напрямку роботи відділом міжнародного співробітництва Укрдержархіву підготовлено Типовий проект міжнародного договору та Перелік міжнародних договорів, укладених державним архівом (додатки №№ 1–2 до наказу Держкомархіву від 27 квітня 2010 року № 60), Рекомендації щодо протокольного забезпечення прийому іноземних делегацій та окремих громадян іноземних держав Державною архівною службою та установами її системи (додаток № 1 до наказу Держкомархіву від 18 березня 2011 року № 36). Наказом Укрдержархіву від 15 листопада 2011 року № 97 «Про службові відрядження за кордон та укладання міжнародних договорів про співробітництво в архівній сфері та у сфері формування та зберігання СФД» затверджено новий порядок участі делегацій та окремих працівників Укрдержархіву та установ його системи у міжнародних заходах за кордоном та узгодження позицій/директивних вказівок (завдань) членів делегацій та окремих працівників.

Проте і досі трапляються випадки невчасного інформування Укрдержархіву про консультації з керівниками державних архівних служб, інших установ іноземних держав та їх результати. Звіт ЦДІАЛ про результати консультацій з Генеральним директором державних архівів Республіки Польща В. Стемпняком, що відбулися 4 квітня ц. р. у м. Львові, поступив на адресу Укрдержархіву пізніше встановленого терміну.

Відділом міжнародного співробітництва постійно вживаються заходи з забезпечення участі керівництва Укрдержархіву та установ його системи у міжнародних заходах організованих Міжнародною радою архівів (МРА) та її відділеннями та іншими міжнародними організаціями.

25–29 жовтня 2011 року (м. Толедо, Королівство Іспанія) делегація українських архівістів на чолі з Головою Державної архівної служби О. П. Гінзбург взяла участь у черговій міжнародній конференції Круглого столу архівів МРА, 20–22 червня – у засіданнях Консультативної ради керівників державних архівних служб держав-учасниць СНД (Консультативна рада) та Загальної конференції Євро-Азійського відділення МРА (ЄВРАЗІКІ) (м. Мінськ, Республіка Білорусь), 3–6 жовтня – у тристоронній зустрічі керівників

державних архівних служб України, Росії та Білорусі за участі директорів державних архівних служб цих держав.

2011 року у роботі другої конференції архівів слов'янських держав у м. Ліпіца (Словенія) взяла участь директор Держархіву Миколаївської області, пройшла навчання в Осінній архівній школі при Міжнародному інституті архівознавства Трієста та Марібору (Італія) працівниця ЦДІАК.

2011 року Укрдержархів відповідно до компетенції взяв участь у розробці Плану пріоритетних заходів у сфері гуманітарного співробітництва держав-учасниць СНД на 2013–2014 роки.

Цього року делегації українських архівістів на чолі з керівництвом Укрдержархіву братимуть участь у Міжнародному конгресі архівів МРА (20–24 серпня, м. Брісбен, Австралія), чергових засіданнях Консультативної ради та ЄВРАЗІКІ (початок жовтня, м. Ташкент, Республіка Узбекистан).

Керівництво Укрдержархіву та представники установ його системи братимуть участь у засіданні Європейського регіонального відділення МРА (ЮРБІКІ) (31 травня, м. Копенгаген, Королівство Данія), міжнародній конференції країн Центральної та Східної Європи циклу «Colloquia Jerzy Skowronek dedicta» (4–5 жовтня, Варшава, Республіка Польща), міжнародній конференції з управління архівами «Місце архівів та роль архівістів у сучасному світі та майбутньому» (12–16 листопада, м. Париж, Французька Республіка).

2012 року Укрдержархів за участі Держархіву Закарпатської області організовує та проводить у період з 28 по 31 травня в м. Ужгороді тристоронню зустріч керівників державних архівних служб України, Росії та Білорусі. До організації зустрічі також залучено ЦДІАЛ, держархіви Львівської області та м. Києва.

У другій половині жовтня в мм. Феодосія та Ялта планується проведення спільної з Національним архівом Вірменії виставки «Історія Вірменської церкви в Криму» за участі Держархіву в АР Крим. Триває робота держархівів Миколаївської, Одеської та Херсонської областей з підготовки та проведення в м. Миколаєві спільної українсько-російської виставки «З історії розвитку суднобудування в Новоросійському краї у XVIII–XX ст.ст.» (друга половина 2012 року).

Планується візит делегації українських архівістів на чолі з Головою Державної архівної служби О. П. Гінзбург до Варшави у червні ц. р. з метою проведення консультацій з Генеральною дирекцією державних архівів Республіки Польща.

Керівництво Укрдержархіву запрошено до участі 19 липня 2012 року у засіданні експертів та практичному семінарі з проблем дослідження трагедії єврейського народу, організованих Європейським центром з дослідження історії Голокосту в Мюнхені, Баварія (ФРН).

Продовжено участь державних архівних установ у міжнародних архівних програмах «Пам'ять Світу», що реалізується під егідою ЮНЕСКО і має на меті збереження найвизначніших культурних пам'яток людства; «Відновлення Пам'яті Польщі», що здійснюється Радою Європи й МРА з метою відновлення

архівних зібрань Польщі; Спільна архівна спадщина країн та народів Центральної і Східної Європи.

Створену за участі українських архівістів інформаційно-пошукову систему (віртуальний архів) «Документальна спадщина Речі Посполитої: довідкова інформація», розміщено на веб-сайті «Архіви Білорусі» та представлено на веб-порталі «Архіви України».

2010–2011 року активізувалася робота у рамках Змішаної українсько-німецької комісії з питань повернення та реституції втрачених та незаконно переміщених під час та внаслідок Другої світової війни культурних цінностей та українсько-польської комісії з питань архівної спадщини Міжурядової українсько-польської комісії у справах охорони та повернення втрачених та незаконно переміщених під час Другої світової війни культурних цінностей.

ЦДАВО ведеться робота над проектом веб-порталу «Ера Голокосту: пограбовані культурні цінності» та багатостороннім міжнародним проектом зі створення, наповнення та удосконалення через мережу Інтернет електронної бази даних на документи з історії Голокосту єврейського народу та переміщення культурних цінностей, пограбованих у роки Другої світової війни, що містяться в колекції Айзацштабу рейхслайтера Розенберга і зберігаються в архіві.

З січня 2012 року на власному веб-сайті ЦДАВО розміщено створену базу даних з посиланням на веб-сайт Клеймс Конференс (США) «Колекція документів Оперативного штабу рейхслайтера Розенберга» створену за договором ЦДАВО з Клеймс Конференс.

ЦДКФФА планує відновити співпрацю з німецькими колегами з вивчення документів про переміщення культурних цінностей в Американській зоні окупації у Німеччині з метою виявлення фотопозитивів, вивезених під час Другої світової війни із фондів архіву.

Укрдержархів є учасником Українсько-китайської Підкомісії з питань співробітництва у сфері культури та Підкомітету з питань гуманітарного співробітництва Українсько-Російської міждержавної комісії.

Укрдержархів та держархіви взяли участь у виконанні Протоколу четвертого засідання Змішаної українсько-угорської комісії та домовленостей, досягнутих за результатами візиту Міністра закордонних справ Угорської Республіки Я. Мартоні в Україну 12 грудня 2011 року.

Укрдержархівом постійно приділяється увага розвитку двостороннього співробітництва з державними архівними службами іноземних держав шляхом укладання двосторонніх міжвідомчих міжнародних договорів, проведенню інвентаризації раніше укладених таких договорів.

Станом на середину квітня 2012 року Укрдержархівом укладено 28 двосторонніх міжвідомчих міжнародних договорів, один меморандум (Грузія), три протоколи про спільні проекти (Білорусь, Росія, Угорщина), один план спільних заходів (Росія).

До кінця 2012 року планується укласти такі договори з Архівом Югославії, з Генеральною дирекцією державних архівів Баварії, Головними архівами Королівства Бельгія. Наступного року планується підписати Угоду з

Державним архівним управлінням Китайської Народної Республіки, а також Меморандум з Генеральною дирекцією національних архівів Алжирської Народної Демократичної Республіки, План спільних заходів з Агентством «Узархів» при Кабінеті Міністрів Республіки Узбекистан, Угоду з Державним архівом Республіки Македонія.

Перспективним напрямком розвитку співробітництва є відновлення консультацій про можливість укладення договорів про співробітництво з Центральним архівом та Військово-медичним музеєм Міністерства оборони Російської Федерації, що дасть можливість продовжити роботу з пошуковими організаціями України та сприятиме виявленню інформації для електронного проекту «Книга Пам'яті України».

Укрдержархів співпрацює з Центральним архівом МВС Республіки Польща, Американським меморіальним музеєм Голокосту (США), Документаційним центром об'єднання «Саксонські меморіали», ФРН, Національним Меморіалом Катастрофи та Героїзму Яд Вашем (Держава Ізраїль), з якими укладено міжнародні договори про співробітництво гуманітарного характеру. До січня 2012 року державні архіви співпрацювали з Генеалогічним товариством Юта (США).

З другого півріччя 2012 року – впродовж 2013 року до співробітництва з Яд Вашем мають залучитися держархіви Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Миколаївської, Херсонської та Чернігівської областей Наприкінці ц. р. планується, за наявності згоди ізраїльської сторони, проведення на базі Яд Вашем в Єрусалимі семінару-практикуму для директорів держархівів, де буде відкрито пілотні проекти.

Слід відмітити активну міжнародну діяльність ЦДАВО, ЦДАГО, ЦДІАЛ, ЦДКФФА, держархівів в АР Крим, Закарпатської, Київської, Миколаївської, Одеської, Тернопільської, Харківської областей, м. Севастополя.

Поглиблення взаємодії із закордонним українством, поповнення НАФ документами, що належать до культурної спадщини української нації і перебувають на зберіганні в архівосховищах іноземних держав є пріоритетним напрямком міжнародної діяльності Укрдержархіву та установ його системи.

Укрдержархівом внесено пропозиції до проекту Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року. Не зважаючи на труднощі фінансового характеру, 2011 року отримано ЦДАМЛМ із США документи мистецтвознавця, поета Юхима Михайліва та документи з особового архіву відомої правозахисниці, громадського діяча та журналіста, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка Надії Світличної.

ЦДАЗУ 2011 року проводилися консультації із іноземними колегами щодо шляхів виконання Угоди про співробітництво з Бібліотекою та архівом ім. Т. Г. Шевченка Союзу українців у Великій Британії, комплектування архіву фондами української діаспори в Угорщині та взято участь у Третньому українсько-угорському історико-мистецькому форумі.

Архіви на постійній основі здійснюють роботу з виявлення документів з історії України в іноземних архівосховищах як за допомогою мережі Інтернет так і на бібліографічному рівні під час вивчення довідкових видань. Більшість

документів виявлено за путівниками по фондах білоруських, польських, російських, румунських, угорських архівів.

Державний департамент СФД та установи СФД здійснюють міжнародне співробітництво у двох напрямках: у галузі науково-технічного забезпечення сфери страхового фонду документації (НДІ мікрографії) та у галузі стандартизації з міжнародними комітетами ISO (технічний комітет стандартизації ТК 40 «Страховий фонд документації»).

Фахівці НДІ мікрографії 2011 року взяли участь у роботі Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інформаційні технології та обладнання для довготривалого зберігання та оперативного доступу до документованої інформації» у м. Тула (Російська Федерація). Перспективним напрямком є поглиблення співробітництва з НДІ репрографії м. Тули, яке передбачає участь у відповідних міжнародних науково-практичних конференціях у 2012 році та проведення консультацій з російськими колегами.

ТК 40 представляє Україну в міжнародній організації зі стандартизації ISO у міжнародних комітетах ISO/TC 42 «Фотографія», ISO/TC 46 «Інформація і документація», ISO/TC 171 «Управління документообігом», ISO/TC 223 «Цивільний захист» та має право голосу під час голосування та обговорення відповідних міжнародних проектів. Упродовж першого кварталу проведено аналіз десяти проектів міжнародних стандартів ISO, загалом починаючи з 1996 року – 543 проектів. Продовженням цієї роботи має стати участь у створенні та діяльності Міждержавного технічного комітету стандартизації «Страховий фонд документації», яке ініційовано НДІ репрографії м. Тули та продовження участі у роботі міжнародних комітетів міжнародної організації зі стандартизації ISO.

З метою забезпечення подальшого розвитку, зміцнення та поглиблення міжнародного співробітництва у гуманітарній, культурній, архівній сферах та сфері СФД колегія **вирішує**:

1. Відмітити міжнародну діяльність Укрдержархіву.
2. Керівникам державних архівних установ:
 - забезпечити дотримання затвердженого Укрдержархівом порядку прийняття рішення щодо здійснення службових відряджень за кордон, укладання міжнародних договорів про співробітництво в архівній сфері та у сфері формування та зберігання СФД з державними архівними установами, науковими інституціями, навчальними закладами та іншими зацікавленими у співпраці установами та організаціями іноземних держав;
 - завчасно, *не пізніше ніж за десять днів*, інформувати Укрдержархів про відрядження за кордон та узгоджувати позиції/вказівки (завдання) щодо консультацій та робочих зустрічей з представниками міжнародних установ та організацій іноземних держав;
 - забезпечити подання Укрдержархіву у *10-денний термін* звітів за підсумками відряджень за кордон та консультацій/робочих зустрічей з представниками міжнародних установ та організацій іноземних держав.

– неухильне виконання пункту 2 констатуючої частини рішення колегії Держкомархіву від 20 квітня 2010 року (наказ Держкомархіву від 27 квітня 2010 року № 60), що стосується порядку підготовки та укладання договорів про співробітництво з міжнародними установами та організаціями;

– ЦДІАЛ забезпечити у подальшому вчасне направлення на адресу Укрдержархіву звітів про проведення консультацій з керівниками державних архівних служб та інших організацій і установ іноземних держав, що зацікавлені у співпраці з архівом.

2. Директору Державного департаменту СФД (Степаненко В. Л.) забезпечити міжнародне співробітництво у галузі науково-технічного забезпечення сфери страхового фонду документації (НДІ мікрографії) та у галузі стандартизації з міжнародними комітетами ISO (технічний комітет стандартизації ТК 40 «Страховий фонд документації»).

3. ЦДАЗУ (Берковський В. Г.) активізувати роботу з поповнення НАФ документами, що зберігаються в державних архівах іноземних держав у рамках укладених Укрдержархівом двосторонніх міжвідомчих міжнародних договорів про співробітництво з державними архівними службами інших держав.

4. Відділу міжнародного співробітництва департаменту організації архівної роботи Укрдержархіву (Прилепішева Ю. А.):

– до кінця 2012 року вжити заходів з поновлення консультацій про можливість укладення договорів/меморандумів про співробітництво з Центральним архівом та Військово-медичним музеєм Міністерства оборони Російської Федерації;

– в установленому порядку підготувати до підписання у 2012–2013 роках Угоди про співробітництво Укрдержархіву з державними архівними службами Алжиру, Баварії, Бельгії, Китаю, Македонії;

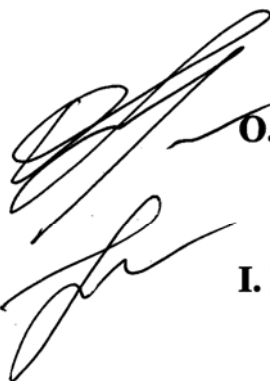
– спільно з Держархівом в АР Крим забезпечити організацію та проведення у жовтні 2012 року в м. Феодосія, Ялта спільної українсько-вірменської виставки «Історія Вірменської церкви в Криму»;

– упродовж 2012 року забезпечити участь керівництва Укрдержархіву та представників установ його системи у робочих засіданнях Європейського (ЮРБІКА) та Євро-Азійського (ЄВРАЗІКА) регіонального відділень МРА, Консультативної ради керівників державних архівних служб держав-учасниць СНД, інших міжнародних форумах;

– до жовтня 2012 року опрацювати з керівництвом Національного Меморіалу Катастрофи та Героїзму Яд Вашем (Держава Ізраїль) можливість проведення на початку грудня поточного року в м. Єрусалимі семінару-практикуму для директорів держархівів, де буде відкрито пілотні проекти.

Голова колегії,

Голова Державної архівної служби України

О. П. Гінзбург

Секретар колегії

І. В. Шеремет

Д О В І Д К А

про стан і перспективи міжнародного співробітництва Державної архівної служби, СФД та державних архівних установ

Основними завданнями міжнародного співробітництва Державної архівної служби є:

виконання у межах компетенції зобов'язань за міжнародними договорами України у галузі культури, науки та архівної справи;

виконання зобов'язань, що випливають із членства в Міжнародній раді архівів (далі – МРА) (Укрдержархів член категорії «А» з 1956 року);

розвиток двостороннього співробітництва з архівними установами світу;

посилення євроінтеграційних процесів у гуманітарній сфері в Україні, що передбачає реалізацію галузевої програми «Зарубіжна архівна Україніка» та встановлення конструктивного співробітництва з державними архівними службами ЄС, участь у роботі Європейського регіонального відділення МРА (далі – ЮРБІКА);

налагодження взаємовигідного співробітництва з міжнародними організаціями архівістів та іншими зацікавленими у співпраці установами та організаціями іноземних держав;

забезпечення вільного доступу іноземних дослідників до відкритих архівних документів, а також до всіх довідкових матеріалів архівних фондів, як опублікованих, так і неопублікованих, що стосуються тем їхніх досліджень.

У своїй міжнародній діяльності Укрдержархів керується Законом України «Про міжнародні договори», Указом Президента України «Про заходи щодо вдосконалення координації діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх зносин» (із змінами), постановами Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці» та Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок укладення, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру», «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна», «Про внесення змін до переліку центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, відповідальних за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в міжнародних організаціях», «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення візитів делегацій України та відряджень працівників органів державної влади за кордон за рішенням Кабінету Міністрів України».

Укрдержархівом з метою поліпшення та забезпечення координації роботи з розвитку міжнародного співробітництва в архівній галузі розроблено та

надіслано до відома та виконання державним архівним установам: Типовий проект міжнародного договору та Перелік міжнародних договорів, укладених державним архівом (наказ Держкомархіву від 27 квітня 2010 року № 60 «З оголошенням рішення колегії Держкомархіву України від 20 квітня 2010 року «Про дотримання Держкомархівом України положень Закону України «Про міжнародні договори», Положення про порядок укладання, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру», додатки №№ 1–2), Рекомендації щодо протокольного забезпечення прийому іноземних делегацій та окремих громадян іноземних держав Державною архівною службою та установами її системи (наказ Держкомархіву від 18 березня 2011 року № 36 «З оголошенням рішення колегії Держкомархіву України від 15 березня 2011 року «Про дотримання Держкомархівом законодавства у сфері зовнішніх зносин», додаток № 1). Наказом Укрдержархіву від 15 листопада 2011 року № 97 «Про службові відрядження за кордон та укладання міжнародних договорів про співробітництво в архівній сфері та у сфері формування та зберігання СФД» затверджено новий порядок участі делегацій та окремих працівників Укрдержархіву та установ його системи у міжнародних заходах за кордоном.

Головною метою цих документів є не тільки погодження з Укрдержархівом термінів відряджень за кордон, а узгодження позицій/директивних вказівок (завдань) членів делегацій та окремих працівників, що матимуть консультації та робочі зустрічі з представниками державних архівних установ та інших зацікавлених у співробітництві міжнародних установ та організацій іноземних держав з позицією Державної архівної служби з тих чи інших питань.

На жаль, не всі керівники установ системи Укрдержархіву дотримуються вимог погодження технічних завдань та завчасно інформують про зустрічі з керівниками державних архівних служб, інших установ іноземних держав та їх результати. Так, на початку квітня 2012 року м. Львів відвідав Генеральний директор державних архівів Республіки Польща Владислав Стемпняк, проте звіт про результати проведених з керівництвом ЦДІАЛ консультацій на адресу Укрдержархіву поступив пізніше встановленого терміну. Відповідну інформацію про візит, що має відбутися, отримано в письмовій формі виключно від польської сторони.

Період з січня 2011 до середини квітня 2012 року, як і попередні роки, відрізняється активізацією міжнародного співробітництва у напрямку забезпечення участі керівництва Укрдержархіву та державних архівних установ у робочих засіданнях Круглого столу архівів, Європейського (ЮРБІКА) та

Євро-Азійського (ЄВРАЗІКА) регіонального відділень МРА, Консультативної ради керівників державних архівних служб держав-учасниць СНД, інших міжнародних архівних форумів.

25–29 жовтня 2011 року (м. Толедо, Королівство Іспанія) делегація українських архівістів на чолі з Головою Державної архівної служби О. П. Гінзбург взяла участь у черговій міжнародній конференції Круглого столу архівів МРА, присвяченому питанням забезпечення збереження архівних документів на традиційних та електронних носіях у ХХІ столітті. Учасниками форуму приділено увагу використанню архівістами новітніх технологій при реставрації та консервації архівних документів, створенню віртуальних архівів та читальних залів з організацією доступу користувачів до таких документів, впливу сучасних тенденцій розвитку суспільства та політики на діяльність та управління архівами та документами.

З 2012 року формат проведення міжнародної конференції Круглого столу архівів буде змінено, що дозволить розширити коло учасників за рахунок членів МРА не тільки категорії «А», а й інших категорій. Це рішення буде обговорено та остаточно закріплено у ході роботи Міжнародного конгресу архівів МРА, який цього року проходитиме в м. Брісбен (Австралія) з 20 по 24 серпня. Попередньою програмою конгресу планується розглянути питання управління архівами та доступу до архівної інформації, передбачення ризиків втрати архівів у наслідок техногенних катастроф та стихійних лих, підвищення довіри населення до достовірності архівної інформації на електронних носіях та вимоги до професії архівіста у зв'язку зі змінами, викликаними розвитком інформаційного суспільства. Участь у конгресі братиме делегація українських архівістів у складі п'яти осіб на чолі з Головою Державної архівної служби О. П. Гінзбург.

Напередодні конгресу, 31 травня 2012 року у м. Копенгаген (Королівство Данія) відбудеться засідання ЮРБІКИ, на якому буде обговорено проект нової конституції Європейського регіонального відділення МРА, а також стан розвитку Архівного порталу Європи (AREnet) та відбудуться вибори до виконавчого бюро відділення. Від Укрдержархіву участь у засіданнях планує взяти заступник Голови Державної архівної служби О. В. Музичук.

Кандидатуру О. В. Музичук подано до включення до складу потенційних учасників програми МОФ «Французька мова в дипломатії та державній службі».

Планується участь керівництва Укрдержархіву та ЦДІАЛ у роботі міжнародної конференції з управління архівами «Місце архівів та роль архівістів у сучасному світі та майбутньому», що проходитиме 12–16 листопада

2012 року в м. Париж (Французька Республіка), організатор Міністерство культури та комунікацій Франції.

20–22 червня минулого року під час засідання Консультативної ради керівників державних архівних служб держав-учасниць СНД, що проходила в м. Мінськ (Республіка Білорусь) делегація українських архівістів взяла участь в обговоренні та затвердженні Регламенту Консультативної ради, а також у робочих засіданнях Загальної конференції ЄВРАЗІКИ та міжнародної наукової конференції «Державні архівні служби та приватні архіви: досвід взаємодії», організованих Департаментом з архівів та діловодства Міністерства юстиції Республіки Білорусь.

2011 року Укрдержархів відповідно до компетенції взяв участь у розробці Плану пріоритетних заходів у сфері гуманітарного співробітництва держав-учасниць СНД на 2013–2014 роки.

2012 року засідання Консультативної ради та ЄВРАЗІКИ відбудуться на початку жовтня в м. Ташкент (Республіка Узбекистан) та проходитимуть на базі Агентства «Узархів» при Кабінеті Міністрів Республіки Узбекистан.

Традиційними є щорічні тристоронні зустрічі керівників державних архівних служб України, Росії та Білорусі за участі директорів державних архівних служб цих держав. Минулого року засідання проходили в м. Великий Новгород (Російська Федерація) у період з 3 по 6 жовтня. У рамках зустрічі відбулася міжнародна конференція з питань організації використання документів в державних архівних установах, нормативно-правового забезпечення цього напрямку діяльності архівістів та практичної діяльності.

Відповідно до протоколів про спільні проекти з Федеральним архівним агентством Російської Федерації (2007) та Департаментом з архівів та діловодства Міністерства юстиції Республіки Білорусь (2008), а також підписаного 14 квітня 2011 року Плану спільних заходів з Росархівом у період з 28 по 31 травня така зустрічі проходитиме на базі Держархіву Закарпатської області в м. Ужгороді. До організації зустрічі залучено ЦДІАЛ, держархіви Львівської області та м. Києва. У рамках зустрічі відбудеться міжнародна конференція «Стан, проблеми та перспективи діяльності регіональних архівів». Тематика міжнародної конференції дозволила змінити формат зустрічі, розширивши його за рахунок представників регіональних архівів України, Росії та Білорусі. У попередні роки формат зустрічей було орієнтовано на центральні державні архіви України та Білорусі, федеральні державні архіви Росії, учасників виконання відповідних Планів спільних заходів та Протоколів про спільні проекти.

Архівісти України ще 2010 року долучилися до участі у роботі конференції архівів слов'янських держав у м. Ліпіца (Словенія), 2011 року у роботі другої такої конференції взяла участь директор Держархіву Миколаївської області, та проходженні навчання/стажування в Осінній архівній школі при Міжнародному інституті архівознавства Трієста та Марібору (Італія), 2011 року стажування в цій школі пройшла працівниця ЦДІАК.

2012 року Генеральною дирекцією державних архівів Республіки Польща відновлено традицію проведення в м. Варшава міжнародних конференцій країн Центральної та Східної Європи циклу «Colloquia Jerzy Skowronek dedicta». Конференція відбудеться 4–5 жовтня і буде присвячена питанням правового регулювання доступу до документів колишніх репресивних органів, їх збереженню та оприлюдненню. Участь у конференції братимуть представники ЦДАГО, Держархіву Івано-Франківської області та Державного архіву СБУ.

Відновленню стосунків з Генеральною дирекцією державних архівів Республіки Польща сприятиме також візит Голови Державної архівної служби О.П. Гінзбург до Варшави, який планується у червні поточного року за участі директорів центральних державних архівів з метою проведення консультацій з польськими колегами щодо реалізації спільних проектів, зокрема проекту спільної українсько-польської спадщини, який передбачає рівноцінний взаємний обмін копіями документів з історичного минулого обох держав, а також вивчення досвіду роботи Спілки архівістів Польщі.

На початку 2012 року Національний архів Вірменії ініціював відновлення спільної роботи над проектом «Історія Вірменської церкви в Криму», започаткований ще 2008 року. Проектом передбачено підготовку та відкриття у жовтні поточного року в АР Крим в мм. Феодосії та Ялті спільної українсько-вірменської тематичної виставки фото- та архівних документів та презентацію відповідного буклету виставки. До участі в організації цього міжнародного заходу буде залучено Державний архів в АР Крим.

Продовжено участь державних архівних установ у міжнародних архівних програмах «Пам'ять Світу», що реалізується під егідою ЮНЕСКО і має на меті збереження найвизначніших культурних пам'яток людства; «Відновлення Пам'яті Польщі», що здійснюється Радою Європи й МРА з метою відновлення архівних зібрань Польщі; Спільна архівна спадщина країн та народів Центральної і Східної Європи.

У рамках міжнародного архівного проекту реконструкція документальної спадщини та книжкових зібрань Радзивілів, створено інформаційно-пошукову систему (віртуальний архів) «Документальна спадщина Речі Посполитої: довідкова інформація», яку розміщено на веб-сайті «Архіви Білорусі» за

адресою: <http://archives.gov.by/Radzivily/intro.html>. Відповідна інформація є на веб-порталі «Архіви України» в рубриці «Міжнародні контакти».

Укрдержархів є учасником виконання багатосторонньої міждержавної Угоди країн СНД «Про правонаступництво в галузі державних архівів колишнього СРСР» (06.06.1992).

2010–2011 року активізувалася робота Державної архівної служби та її представників у роботі Змішаної українсько-німецької комісії з питань повернення та реституції втрачених та незаконно переміщених під час та внаслідок Другої світової війни культурних цінностей та українсько-польської комісії з питань архівної спадщини Міжурядової українсько-польської комісії у справах охорони та повернення втрачених та незаконно переміщених під час Другої світової війни культурних цінностей.

2012 року планується відновити співробітництво з німецькою стороною за Протоколом про співробітництво між Державним комітетом архівів України і Федеральним архівом ФРН від 13 листопада 2002 року. ЦДАВО продовжить роботу з Бундесархівом над проектом веб-порталу «Ера Голокосту: пограбовані культурні цінності» та багатостороннім міжнародним проектом зі створення, наповнення та удоступнення через мережу Інтернет електронної бази даних на документи з історії Голокосту єврейського народу та переміщення культурних цінностей, пограбованих у роки Другої світової війни, що містяться в колекції Айзацштабу рейхсляйтера Розенберга і зберігаються в архіві.

З січня 2012 року на власному веб-сайті ЦДАВО розміщено створену базу даних з посиланням на веб-сайт Клеймс Конференс (США) «Колекція документів Оперативного штабу рейхсляйтера Розенберга» створену за договором ЦДАВО з Клеймс Конференс.

ЦДКФФА зацікавлений у продовженні співпраці з німецькою стороною з вивчення документів про переміщення культурних цінностей в Американській зоні окупації у Німеччині, зокрема направленні спеціалістів архіву для опрацювання цих документів з метою виявлення фотопозитивів, вивезених під час Другої світової війни із фондів ЦДКФФА.

Укрдержархів є учасником Українсько-китайської Підкомісії з питань співробітництва у сфері культури та Підкомітету з питань гуманітарного співробітництва Українсько-Російської міждержавної комісії.

У рамках виконання Програми українсько-російського співробітництва у гуманітарній сфері на 2011–2012 роки та Плану спільних заходів між Укрдержархівом та Росархівом на 2011–2013 роки ведеться підготовка до друку спільного збірника документів «Олександр Довженко. Щоденникові записи. 1941-1956 рр.». Відповідальні працівники Укрдержархіву беруть участь у

роботі робочої групи з питань підготовки спільного методичного посібника з історії для вчителів України та Росії.

На виконання Протоколу четвертого засідання Змішаної українсько-угорської комісії та домовленостей, досягнутих за результатами візиту Міністра закордонних справ Угорської Республіки Я. Мартоні в Україну 12 грудня 2011 року Держархівом Закарпатської області 2011 – у першому кварталі 2012 року вжито заходів із забезпечення належних умов функціонування відділу Держархіву у м. Берегово та доступу угорських дослідників до архівних документів. Іншими центральними державними та державними обласними архівами упродовж 2010–2011 років надавалося сприяння угорським дослідникам у роботі з документами в читальних залах архівів за темами їхніх досліджень.

Укрдержархівом постійно приділяється увага розвитку двостороннього співробітництва з державними архівними службами іноземних держав шляхом укладання двосторонніх міжвідомчих міжнародних договорів, проведенню інвентаризації раніше укладених таких договорів.

Станом на середину квітня 2012 року Укрдержархівом укладено такі договори з державними архівними службами та національними архівами Австрійської Республіки, Азербайджанської Республіки, Республіки Білорусь, Республіки Болгарія, Республіки Вірменія, Грецької Республіки, Республіки Грузія, Естонської Республіки, Ісламської Республіки Іран, Республіки Казахстан, Киргизької Республіки, Республіки Куба, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Республіки Молдова, Республіки Польща, Російської Федерації, Румунії, Республіки Сербія, Республіки Туреччина, Угорської Республіки, Республіки Узбекистан, Федеративної Республіки Німеччина, Чеської Республіки, Республіки Чорногорія (28 двосторонніх міжвідомчих договорів, один меморандум (Грузія), три протоколи про спільні проекти (Білорусь, Росія, Угорщина), один план спільних заходів (Росія).

До кінця 2012 року планується укласти нову редакцію Угоди про співробітництво з Архівом Югославії (Республіка Сербія), 24–27 квітня, м. Белград, Меморандум з Генеральною дирекцією державних архівів Баварії (Федеративна Республіка Німеччина), 14–16 травня, м. Київ, Головними архівами Королівства Бельгія (у рамках Міжнародного конгресу архівів у м. Брісбен (Австралія) або шляхом обміну оригіналами підписаних договорів за посередництва дипломатичних установ обох держав). Наступного року планується підписати у рамках засідання українсько-китайської Підкомісії з питань співробітництва у сфері культури Угоду з Державним архівним управлінням Китайської Народної Республіки, а також Меморандум з

Генеральною дирекцією національних архівів Алжирської Народної Демократичної Республіки, План спільних заходів з Агентством «Узархів» при Кабінеті Міністрів Республіки Узбекистан, Угоду з Державним архівом Республіки Македонія.

Перспективним напрямком розвитку співробітництва є відновлення консультацій про можливість укладення договорів/меморандумів про співробітництво з Центральним архівом та Військово-медичним музеєм Міністерства оборони Російської Федерації, які зберігають у своїх фондах документи про участь колишніх громадян СРСР у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років, пораненнях, лікуванні у шпиталях, перебуванні у концтаборах, про їх подальшу долю та місце поховання учасників цих подій, а також участь СРСР у воєнних конфліктах ХХ ст. Це, дасть можливість продовжити роботу з пошуковими організаціями України, сприятиме виявленню інформації для електронного проекту «Книга Пам'яті України».

2012 року ЦДАВО підписано Договір з Державним архівом Російської Федерації про спільну діяльність з підготовки збірника документів «Україна у 1918 р.: гетьман П. Скоропадський», ЦДАГО підписано Договір про співробітництво з Архівом Президента Республіки Казахстан та узгоджено План заходів з виконання цього Договору на 2011–2014 роки, Держархівом Одеської області підписано Меморандум про взаємне співробітництво з Інститутом історії, держави і права Академії наук Республіки Молдова, Держархівом м. Севастополя укладено Договір з Федеральним державним автономним навчальним закладом вищої професійної освіти «Уральський Федеральний університет імені першого Президента РФ Б. М. Єльцина» про проведення виробничої практики студентів. Тривають консультації Держархіву Київської області з компанією Іст Вью Інформейшинз Сервісиз (США) щодо продовження співробітництва у напрямку створення страхових фондів на документи окремих фондів, що зберігаються в архіві.

Продовжено співпрацю ЦДКФФА за договором з Державним Фільмофондом Азербайджану, триває співробітництво ЦДІАЛ з Генеральною дирекцією державних архівів Республіки Польща, Держархіву Закарпатської області з Будапештським міським архівом (Угорщина) та Повітовим музеєм Сату-Маре (Румунія), Держархіву Харківської області з Державною агенцією «Латвійська академічна бібліотека» спільно з якою видано збірник «Латиші Харківщини».

Державна архівна служба України співпрацює з зарубіжними архівними, науковими та музейними інституціями, міжнародними товариствами, такими як, Центральний архів МВС Республіки Польща, Американський меморіальний

музей Голокосту (США), Документаційний центр об'єднання «Саксонські меморіали», ФРН, Національним Меморіалом Катастрофи та Героїзму Яд Вашем (Держава Ізраїль), з якими укладено міжнародні договори про співробітництво гуманітарного характеру. До січня 2012 року державні архіви співпрацювали з Генеалогічним товариством Юта (США).

На виконання договору про співробітництво з Яд Вашем від 15 грудня 2011 року Укрдержархівом упродовж першого кварталу поточного року проведено консультації з відповідальними працівниками архіву Меморіального музею та керівництвом державних архівів Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Миколаївської, Херсонської та Чернігівської областей щодо початку роботи з реалізації спільного проекту з виявлення та оцифрування документів з історії Голокосту з метою створення відповідних електронних баз даних. Триває опрацювання українською стороною проектів договорів державних архівів з Яд Вашем на виконання Угоди про співробітництво між Укрдержархівом та Меморіальним музеєм. Наприкінці року планується, за наявності згоди ізраїльської сторони, проведення на базі Яд Вашем в Єрусалимі семінару-практикуму для директорів держархівів, де буде відкрито пілотні проекти.

Європейський центр з дослідження історії Голокосту в Мюнхені, Баварія (Федеративна Республіка Німеччина) 19 липня 2012 року проводить засідання експертів та практичний семінар з проблем дослідження трагедії єврейського народу (Голокост), на який запрошено керівництво Укрдержархіву.

ЦДІАЛ та Держархівом Тернопільської області продовжується співпраця з Інститутом історії єврейського народу в Єрусалимі (Ізраїль) відповідно до укладених угод.

ЦДАВО продовжує плідну співпрацю з Документаційним центром об'єднання «Саксонські меморіали», ФРН та Генеральним секретаріатом Німецького Червоного Хреста, Держархів в АР Крим з Товариством російських німців в Америці (США), Держархів Миколаївської області з Геттінгенським дослідницьким центром спільно з яким 2011 року підготовлено анотований реєстр справ «Німці Миколаївщини. 1918-1931 рр.».

Поглиблення взаємодії із закордонним українством, поповнення НАФ документами, що належать до культурної спадщини української нації і перебувають на зберіганні в архівосховищах іноземних держав є пріоритетним напрямком міжнародної діяльності Укрдержархіву та установ його системи.

Укрдержархівом внесено пропозиції до проекту Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року. Водночас, слід відмітити, що за Державною програмою співпраці із закордонними українцями

на період до 2010 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2006 року № 1034, виконання пунктів Програми, що відносилися до компетенції Державної архівної служби не фінансувалося з державного бюджету, що ускладнювало їх виконання в повному обсязі. Відсутність фінансування довготривалих відряджень за кордон відповідальних працівників ЦДАЗУ з метою виявлення, впорядкування та проведення консультації щодо повернення/передавання в Україну документів категорії «Зарубіжна архівна Україніка» уповільнює роботу архіву в напрямку його комплектування, оскільки шляхом листування вирішити із закордонними партнерами ці питання не завжди вдається. Частина документів архівом отримано з-за кордону за допомоги МЗС та Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (з 2012 року ці функції покладено на відповідний відділ Мінкультури).

Не зважаючи на труднощі фінансового характеру, 2011 року отримано ЦДАМЛМ із США документи мистецтвознавця, поета Юхима Михайліва, передані в дар архіву його дочкою Тамарою Скрипкою та документи з особового архіву відомої правозахисниці, громадського діяча та журналіста, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка Надії Світличної, передані архіву її чоловіком Павлом Стокотельним.

ЦДАЗУ 2011 року проводилися консультації із іноземними колегами щодо шляхів виконання Угоди про співробітництво з Бібліотекою та архівом ім. Т. Г. Шевченка Союзу українців у Великій Британії, комплектування архіву фондами української діаспори в Угорщині та взято участь у Третньому українсько-угорському історико-мистецькому форумі.

У рамках підготовки республіканських документальних виставок, присвячених 50-річчю польоту в космос першої людини – Юрія Гагаріна, 90-річчю від дня народження Георгія Берегового, 25-й річниці трагедії на Чорнобильській АЕС, 70-річчю початку Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років, 70-м роковинам трагедії Бабиного Яру, 390-ї річниці перемоги польсько-козацького війська у Хотинській битві 1621 року, Укрдержархівом отримано цифрові копії від федеральних державних архівів Росії, центральних державних архівів Білорусі, державних архівів Польщі, які передано відповідним архівам.

Архіви на постійній основі здійснюють роботу з виявлення документів з історії України в іноземних архівосховищах як за допомогою мережі Інтернет так і на бібліографічному рівні під час вивчення довідкових видань. Більшість документів виявлено за путівниками по фондах білоруських, польських, російських, румунських, угорських архівів.

Державний департамент СФД та установи СФД здійснюють міжнародне співробітництво у двох напрямках: у галузі науково-технічного забезпечення сфери страхового фонду документації (НДІ мікрографії) та у галузі стандартизації з міжнародними комітетами ISO (технічний комітет стандартизації ТК 40 «Страховий фонд документації»).

Фахівці НДІ мікрографії 2011 року взяли участь у роботі Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інформаційні технології та обладнання для довготривалого зберігання та оперативного доступу до документованої інформації» у м. Тула (Російська Федерація). Перспективним напрямком є поглиблення співробітництва з НДІ репрографії м. Тули, яке передбачає участь у відповідних міжнародних науково-практичних конференціях у 2012 році та проведення відповідних консультацій з російськими колегами.

ТК 40 представляє Україну в міжнародній організації зі стандартизації ISO у міжнародних комітетах ISO/TC 42 «Фотографія», ISO/TC 46 «Інформація і документація», ISO/TC 171 «Управління документообігом», ISO/TC 223 «Цивільний захист» та має право голосу під час голосування та обговорення відповідних міжнародних проектів. Упродовж першого кварталу проведено аналіз десяти проектів міжнародних стандартів ISO, загалом починаючи з 1996 року – 543 проектів. Продовженням цієї роботи має стати участь у створенні та діяльності Міждержавного технічного комітету стандартизації «Страховий фонд документації», яке ініційовано НДІ репрографії м. Тули та продовження участі у роботі міжнародних комітетів міжнародної організації зі стандартизації ISO.

Заступник директора департаменту-
начальник відділу міжнародного співробітництва
департаменту організації архівної роботи
Державної архівної служби України

Ю. А. Прилепішева